

אוסף סיפורים "שסג"

מתוך "ליקוטי שמואל"

מלקט ועורך ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

אמן אחרון [אמונה שלמה]

סיפר הרב פרידמן שליט"א: לפני כמה שנים חלה אחד האברכים בעירנו, רחמנא לצלן, גידול התגלה בגזע המח שלו וסיכן את חייו. מהמרכז הרפואי ברמב"ם הפנו אותו למרכז הרפואי "פרסביטריאן" בווינגטון הייטס שבניו יורק, כדי שיעבור שם ניתוח ראש. מאחר שלא היה מי שילווה אותו לניתוח זה, התבקשתי ע"י רב הקהילה ברכסים להתלוות אליו לארה"ב.

הניתוח נקבע ליום שני בצהריים. ארבעה ימים לפני הניתוח היה החולה צריך לעבור בדיקה; הייתה זו בדיקה קשה במיוחד. לאחר ביצוע הבדיקה, העלו את החולה לחדרו בקומה ה-17 בבית החולים הענק. הרופא הזהיר אותי כי מעת סיום הבדיקה, אסור לחולה לזוז כלל במשך עשרים וארבע שעות. בחלל גופו ישנם פצעים פתוחים, וכל תזוזה עלולה לגרום לדימום שעלול לגרום לנזק קשה. ניגשתי לחולה "שלי" ואמרתי לו: "דני, הרופא לא מרשה לזוז עשרים וארבע שעות. אל תדאג, אני אתך! אם תצטרך משהו - אני כאן. לא אלך להתפלל בציבור או לשמוע קריאת התורה, אף לא אלך לבית המשפחה שהזמינה אותי לסעודת ליל שבת. אני אתך! וה' יעזור שתהיה בריא. רק דבר אחד אבקש: אני עוזב אותך למשך כעשרים דקות, אלך מכאן כדי למצוא חנות כשרה בה ניתן לקנות חלות ללחם משנה, בקבוק מיץ ענבים וכמה כוסות פלסטיק כדי לעשות קידוש. אך אני מבקש: דני, אתה לא זז!"

ירדתי למטה, מצאתי חנות כשרה, קניתי כמה לחמניות, בקבוק יין וכוסות פלסטיק, וחזרתי אליו. שבת נכנסה, התפללנו יחד, שרנו "שלוש עליכם" ו"אשת חיל", וניגשתי לקדש. מילאתי בכוס פלסטיק מיץ ענבים, ועוד לפני שסיימתי את הקידוש הופיעו בפתח החדר שני בריונים, כושים גבוהים, רחבים, ומפחידים ביותר. הם באו אליי והראו לי מסמך רפואי בו כתוב כי עליהם לקחת את החולה לבדיקת רנטגן. פחדתי שאם הם ייקחו אותו לרנטגן הוא יזוז. הם דיברו איתי מהר, ואני מבין אנגלית בקושי כשמדברים לאט... אמרתי להם שאסור לחולה לזוז, וזה מסוכן מאוד. בתגובה קבלתי צעקה ויחס מחפיר. הם לקחו את החולה, תפסו אותו בגסות, הרימו אותו, זרקו אותו באלונקה ויצאו איתו החוצה.

הלכתי אחריהם. הם הזמינו את המעלית, וכשהמעלית הגיעה, חשבתי: "ריבונו של עולם, אני אחלל שבת? אני אכנס למעלית בשבת? ומה יהיה אם החולה יצטרך אותי? אולי הוא יפחד?" שקלתי בדעתי: הלוחצים על הכפתורים - הם גויים, המפעילים את כל מערכת החשמל בניו יורק - הם גויים. התרתי לעצמי. נכנסתי למעלית בשבת (אגב, אח"כ ביררתי ואמרו לי שעשיתי כהוגן). המעלית גלשה 17 קומות ועוד שתי קומות מתחת לקרקע, שם ממוקמת מחלקת הרנטגן. בהגענו לשם, התברר לנו כי עומד לפנינו זמן המתנה ארוך...

לאחר כמה דקות הובאה אלונקה נוספת לאזור ההמתנה. על האלונקה שכבה אישה מבוגרת, בודדה וללא מלווה, ובמצב קשה! האישה הרימה את זרועה ואותתה לי שאתקרב אליה, חשבתי לעצמי: הרי היא יציר כפיו של הקב"ה! התקרבותי אליה, והיא אמרה לי: "גוט שאבס". התרגשתי כל כך! אמרתי לחולה: "דני, אתה יודע שיש כאן אישה יהודיה? והיא אפילו יודעת ששבת היום, היא אמרה לי 'שבת שלום'!" התרגשתי מאוד, והחולה אמר לי: "משה, תעלה לחדר, תביא מיץ ענבים, תביא כוס פלסטיק, תעשה לה קידוש! כנראה היא לא שמעה קידוש". אמרתי לו: "אני אעלה לחדר? אני אחלל שבת? לא בא בחשבון"! אך הוא רצה שאני אעלה ברגל דרך המדרגות של החירום עד לקומה ה-17 ... מחוסר ברירה יצאתי ל'מסע'...

מצאתי מדרגות שעולות לרחבת הכניסה. בקומת הכניסה צריך לצאת החוצה למדרגות החירום, אך יש שם בעיה: הדלתות שמובילות החוצה נפתחות כאשר עומדים מול הדלת, באמצעות עין אלקטרונית. כמובן, אסור לעבור דרכם בשבת. חיכיתי, וכשהגיע גוי ברחתי החוצה במהירות.

התחלתי לעלות 17 קומות. בחוץ היה קור עז, כ-24 מעלות מתחת לאפס. כשהגעתי לקומה השבע עשרה, אמרתי: 'ריבוננו של עולם, כשיבנה בית המקדש, אני אקריב קרבן תודה על כך שהגעתי לקומה ה-17!' אם הייתי צריך לעלות לקומה ה-18 היה צריך לאשפז גם אותי...

עמדתי מול הדלת והתברר לי שהידית היא פנימית, ואם מישהו רוצה להיכנס לחדר - הוא צריך ללחוץ על הפעמון כדי שהדלת תיפתח. כמובן, אני לא אחלל שבת ואלחץ על הפעמון. עמדתי מול הדלת, ואמרתי: 'ריבוננו של עולם, אינני יודע מה עליי לעשות! לרדת - אינני יכול, וללחוץ על פעמון בשבת - גם איני יכול!' מן השמים ריחמו עליי, ולפתע ניגש פנימה איש מתוך המחלקה. הוא חשב, כנראה, שזוהי דלת של שירותים. פתח לרגע את הדלת, הבין את הטעות שלו ואמר: "אני מצטער", ורצה לסגור את הדלת. צעקתי לו: "אל תסגור את הדלת!" הוא נבהל, ואני נכנסתי לחדר והתנצלתי.

הגעתי לחדר, "זרקתי" את עצמי על הכורסא, נחתי דקה או שתיים, לקחתי בקבוק מיץ ענבים, כוס פלסטיק וירדתי 17 קומות, חיכיתי שיעבור גוי ויפתח את הדלתות, הגיע גוי, פתח את הדלת, ואני נדחפתי פנימה. מיד מצאתי את המדרגות לרנטגן, ירדתי במדרגות, ניגשתי אל האישה ואמרתי לה שבאתי לעשות לה קידוש. היא הורידה את ציפית הכרית וקשרה אותו כמטפחת לראשה. מזגתי מיץ ענבים, אמרתי את מילות הקידוש, ובסיום הקידוש, לאחר 'שאמרתי ברוך אתה ה' מקדש השבת" היא אמרה "אמן" בקול רם! מוזר! איך היה לה כוח למתוח את מיתרי הקול ולומר כזה "אמן"?!"

היא פתחה את עיניה ואמרה לי: "כבר 50 שנה לא שמעתי קידוש"! היא סיפרה שהגרמנים יימח שמם נכנסו לעיירה שלה, היא ברחת מרפת לרפת, וניצלה. כך הגיעה לאמריקה, לבדה, גלמודה, איש לא ליווה אותה. 50 שנה לא שמעה קידוש! התחוללה

בתוכי כזו סערה, כל כך התרגשתי...! התרגשותי גברה עוד יותר כעבור שעה, כאשר נודע לי שהאישה נפטרה. חשבתי לעצמי: ריבוננו של עולם, נסעתי שניים עשר אלף ק"מ וְשָׁמַת אותי כאן כדי שאישה יהודייה תענה 'אמן' לאחר חמישים שנה שלא זכתה לכך, שעה לפני פטירתה...

בירוקרטיה

הכל התחיל לפני ארבעה חודשים .
הבת שלי הגיעה לגיל הנכסף - שש עשרה וחצי, הגיל שבו אפשר להתחיל ללמוד נהיגה. מבחן תיאוריה היא כבר עשתה דרך האולפנה, כל מה שהיה חסר זה להוציא 'טופס ירוק' - פרוצדורה פשוטה ובנאלית.
בשנים האחרונות משרד התחבורה החליט לפשט עוד יותר את התהליך והפך את הטופס למקוון.
כך אפשר בין השאר לחסוך את הביקור אצל רופא המשפחה ובמקום זה צריך רק למלא שאלון בריאות קצר. ברוך ה' הילדה בריאה ולכן בכל הסעיפים היא סימנה 'לא' - למעט סעיף אחד: "האם עברת ניתוח ראש?".
אז כן, בגיל חצי שנה היא עברה ניתוח בראש.
האם יש לזה איזושהי השפעה עליה כיום? לא.
האם החלטנו לציין את זה בכל זאת? כן.
כי אנחנו בוקים כאלה שלא יודעים לעגל פינות ("ואם יגלו בעתיד שרימינו? אולי ישללו לה את הרישיון?!").
בקיצור, היא סיימה למלא את הטופס וקיבלה הודעה שהוא מועבר לבדיקה של רופא, ולאחר קבלת האישור היא תוכל להמשיך בתהליך.
אז חיכינו בסבלנות.
עבר שבוע, עברו שבועיים, ושום תשובה לא הגיעה.
כמה זמן לוקח לרופא להסתכל על השאלון, להבין שהכל בסדר ולאשר?
החלטתי ליצור קשר עם משרד הרישוי.
ואז גיליתי שזה לא כל כך פשוט כמו שזה נשמע.
באתר מופיע מספר טלפון. התקשרתי, חיכיתי על הקו ולבסוף השארתי מספר כדי שיחזרו אליי. הם חזרו אליי כשהייתי באמצע משהו. הייתי צריך להתקשר שוב.
מפה לשם, אחרי שרדפתי אחריהם כמה ימים הגעתי למענה אנושי. "זה מוקד כללי. בשביל לברר על רישיון אתה צריך לקבוע תור טלפוני."
תור טלפוני? למה שלא פשוט תעבירי אותי לנציגה?
טוב, מתי יש תור? "בעוד שבוע וחצי."
אז שוב חיכיתי.
אחרי שבוע וחצי, בשעה היעודה, קיבלתי שיחה ממשרד התחבורה. הסברתי לנציגה את הסיפור בקצרה. "אין לך מה לדאוג. הבקשה כנראה עדיין בטיפול, זה יכול לקחת גם שלושה חודשים."

שלושה חודשים?! בשביל מה? בסך הכל צריך רופא שיעיף מבט ויחתום!
 "יש עומס, הצטברו בקשות במהלך הקורונה, זה מה יש."
 המשכנו לחכות.

היא אמרה שלושה חודשים, נכון?
 אז כשעברו שלושה חודשים התקשרתי שוב, ושוב קבעתי תור טלפוני, והפעם הייתי
 אסרטיבי יותר. "עברו כבר שלושה חודשים!"
 "הבנתי, אז אני מעבירה אותך למחלקה שמטפלת בנושא הזה."
 יד-פרצוף .

לא יכולת להעביר אותי אליה כבר בפעם הקודמת שדיברתי איתך? הייתי צריך לחכות
 שלושה חודשים בשביל זה?
 יאמר לזכותה שהיא אשכרה העבירה את השיחה, בלי שהייתי צריך להתקשר שוב ולחכות
 עוד זמן על הקו.
 יאמר גם לזכותה של הנציגה במחלקה הרלוונטית שהייתה מאוד נחמדה .
 "אז הניתוח לא באמת משפיע עליה היום, נכון?", היא אמרה ודי רמזה שבכלל לא היינו
 צריכים לציין את זה בטופס.
 "תביאו אישור מרופא המשפחה שאין לזה השפעה ותשלחו לי בפקס."
 פקס?

אמרת פקס? את יודעת באיזו שנה אנחנו חיים? אולי אפשר במייל?
 "לא, מייל יסבך אותי. עדיף בפקס."
 שיהיה. אבל תגידי, איך אדע שקיבלת את הפקס? יש איזה מספר ישיר שאני יכול להתקשר
 אלייך?
 "לא, אל תדאג. תשלח ואני כבר אתקשר אליך."
 עם מי דיברתי? "עם ענת."
 פנינו לרופא, מצאנו שירות מייל-לפקס ושלחנו.
 כמובן שאף אחד לא חזר אלינו.
 אחרי שבוע נכנסתי לאתר משרד התחבורה וחיפשתי דרך ליצור קשר עם ענת .
 נאדה. לפחות שלחתי שוב את האישור, הפעם דרך האתר.
 גם זה לא עזר.

בכל אותו הזמן אשתי חזרה ואמרה לי, "תפנה לבצלאל סמוטריץ'. הוא יפתור את הבעיה
 ברגע."

ידעתי שהיא צודקת אבל לא היה לי נעים. רציתי למצות קודם את הדרכים
 הקונבנציונליות.
 מיציתי אותן.

אבל אלו היו הימים האחרונים למנדט של נתניהו והנחתי שסמוטריץ' עסוק בדברים
 חשובים יותר. אז חיכיתי עוד כמה ימים ואז שלחתי לו הודעה ארוכה עם כל הסיפור.
 הוא ענה לי תוך עשר דקות.
 "תן לי מספר שאליו אפשר לחזור אלייך."

שלחתי לו את המספר שלי וידעתי שהעניין בטיפול. זה היה ביום חמישי. ביום שני שלאחר מכן, כשעדיין לא קיבלנו תשובה, שלחתי לו שוב הודעה.

הוא כתב "בודק שוב", ואחרי עשרים דקות שלח לי 'הודעה שהועברה' - "טופל". במקביל הבת שלי קיבלה סוף סוף את ההודעה המיוחלת ממשרד התחבורה, שהיא יכולה להתקדם בתהליך.

את מה שלא קרה בארבעה חודשים בדרך המקובלת, עשה סמוטריץ' בארבעה ימים. לסיכום,

חבל שצריך להגיע עד חבר-כנסת בשביל לטפל בבירוקרטיה, וטוב שיש לפחות אחד כזה שבאמת עושה את זה. תודה בצלאל.

הילד הזה הוא אתה! ... [102 סיפורים - ר' צבי נקר]

פקק התנועה שהשתרך לפני מיודענו הנכבד בניו ג'רזי, גרם ללבו להלום בפראות: האם יספיק לפקוד את קבר אביו ביום היארצייט? מה ישקע קודם, הפקק או השמש? ככל שהתנועה האטה את מהלכה יותר ויותר, כך הלך והבין, שהפעם זה לא יקרה. אין סיכוי להגיע לבית החיים לפני השקיעה. כאשר היה הדבר מעבר לכל ספק, החליף כיוון ונסע בחזרה ללייקווד (LAKEWOOD - עיירת מגוריו). חלפו מספר שבועות והוא הזדמן לקרבת בית החיים. אופס! צצה מחשבה בראשו, אולי אכנס עכשיו "להשלים" את מה שהחסרתי. אינו דומה ביקור בקבר ביארצייט לסתם יום של חול, אבל טוב מאוחר מלא כלום. תמיד טוב לומר כמה מזמורי תהלים לעילוי נשמת אבא.

בית-החיים היה ריק. כמעט... הוא הבחין בקבוצת אנשים קטנה מתגודדת. התקרב למקום וראה שמדובר בלוויה. האנשים ניצבו מסביב לבור, הגופה היתה מונחת בסמוך. בקבר עצמו התעסק גוי בחפירה. העיף מבט, וקלט שכל הנוכחים חילוניים גמורים... "יאנקיס" אמריקאיים, שכל מושגי הם מתחילים ומסתיימים ב"יונייטד סטייטס אוף אמריקה". ריחם על הנפטר, ששכב כאבן שאין לה הופכין. האם יזכה בכלל לקבורה יהודית, כדת וכהלכה?

הוא ניגש, והחל מגשש: "יש עניין שיהודי יחצוב את הקבר... הידעתם זאת? הנוכחים פערו מולו עיניים... הם לא הבינו מה הוא שח, וזה גם לא ממש עניין אותם. טוב, על חציבת הקבר הוא עוד יכול לוותר (גם בארץ, בערים כמו ירושלים, שם מלאכת החציבה בסלע מתישה, מותירים את העבודה לגוי. מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל זכה שאף חציבת קברו תיעשה בידי יהודים בלבד), אך מה יהיה עם הקבורה עצמה? גוי יזרוק את גופתו של היהודי פנימה כקבורת חמור!?!... ר"ל. לקח יוזמה והודיע לנוכחים: "חבר'ה! אני מוכן לחפור את הקבר בחינם! אתם תשלמו לגוי מה שסיכמתם ביניכם, ותנו לי לעבוד!" לזאת הם כבר לא התנגדו - למה לא...?

קפץ לבור, חפר, חצב, התלכלך כהוגן, ובלבד שיהודי - אותו לא הכיר מימיו - ייפרד מן העולם כיהודי, ולא כגוי. לאחר הקבורה, אותה ביצע בהתאם לגבול ידיעותיו בתחום,

יצא מן הבור. הוא ספר את המשתתפים וגילה שיש שם בדיוק תשעה גברים. הוא עצמו העשירי - אז אפשר אפילו לומר קדיש! הסביר להם מה לענות אחריו, וקולו הנרגש התפשט בבית החיים: "יתגדל ויתקדש שמה רבא ...!" "בתום ההלוויה המוזרה ביותר בה השתתף בחייו החל להרהר בפלא הלזה. לראשונה בחייו נמנע ממנו לעלות לקבר אביו ביום היארצייט. היא הנותנת, הוא עלה לקבר בהזדמנות אחרת, ואז הוא פוגש לווייה כזו אומללה, ומוצא את עצמו בתפקיד חדש: הקברן של ניו-ג'רזי! ומיהו הנפטר? לבטח אדם שקרוב לדת כמו ילדו וכמו קרוביו וידידיו, אותם פגש בבית החיים. ובכל זאת זכה לקבורה יהודית ואפילו לקדיש לאחר הקבורה - הלוא דבר הוא!

שאל לשמו ולשם עירו, ופנה לומר תהלים על קבר אביו. בהזדמנות צלצל למכר שלו, אשר מתגורר בעיר מגוריו של הנפטר הנ"ל. נקב בשמו ושאל: "הכרת אותו במקרה?" המכר התפלא, לשם מה הוא מתעניין אודותיו: "הוא היה מנוכר לדת - מה לך ולו ...?" סיפר לו את ההתרחשות ואת "הקשר האישי" שנוצר ביניהם בנסיבות כה מוזרות... "תקשיב טוב" נענה המכר "אבל תקשיב טוב למה שאני מספר לך! לפני כשלושים וחמש שנה נוכחתי לראות במצב העגום של החינוך היהודי בעיר מגוריי ובכל ערי ועיירות הסביבה. ילדים לומדים בית ספר ציבורי - לא יהודי - יחד עם ילדי הגויים, שם לא זוכים לחינוך יהודי כלל. שעות אחר הצהריים פנויות להם, אך אין מי שיאסוף אותם וילמד אתם קצת יהדות ותורה. מה עשיתי? הייתי אוסף כסף מאנשים אמידים, ומשלם לאברכים שילמדו את הילדים אחר הצהריים. למרות היותו חילוני, ניגשתי גם לנפטר המדובר וביקשתי ממנו תרומה עבור הפרויקט. הוא לא גילה עניין. הסברתי לו את המטרה, אך לא הצלחתי לחבר אותו. פתאום קלטתי, שקשה לו לתרום למטרה כללית, לאיזה ארגון שעושה דברים - טובים יותר או טובים פחות. את האיש הזה צריך לחבר למשהו אישי. אמרתי לו שם של אברך ושם של ילד. הוא הקשיב לשמות, ולא הבין לאן אני חותר. הסברתי: האברך הזה לומד עם הילד הזה - אני מבקש שתתמוך בלימוד המשותף שלהם למשך שנה אחת. זה כבר דיבר אליו! פה הוא לא תורם ל"ארגון", אלא לשני אנשים, שאת שמם הוא כבר מכיר - לאברך "שלו" ולילד "שלו", והילד הזה הוא אתה!..."

המקווה (גל' השגחה פרטית פר' בהעלותך פ"א)

את המעשה המופלא הזה שמעתי מהמחנך הידוע הרב אברהם מרדכי סגל, ששמע אותו מאיש החסד הנודע ר' חיים טובי זצ"ל, שעלה למרום בכ"ו ניסן תש"פ. וכך סיפר ר' חיים: בצרפת, מרחק נסיעה שעה מפריז, יש כפר קטן. שם גרים יהודים נדיבי לב. הזדמנתי לכפר הזה בשבת קודש. בשבת בבוקר התארחתי אצל רב היישוב, והנה אני מבחין במשהו מוזר. מאחורי הווילון ישנו מרובע סתום בלבנים. לא חלון יש שם אלא קיר. "מה הם הלבנים האלו?" שאלתי את מארחי היקר. הרב התרגש מהשאלה. בתחילה הוא לא יכל לדבר, ורק אחרי שנרגע קצת הוא התחיל לספר.

גרתי בישראל כמה שנים, והגעתי לכאן במטרה לקרב יהודים לאביהם שבשמים. הכפר היפה והפורח הזה היה שומם. לא היה כאן כלום. לא בית כנסת, לא מוסדות חינוך, שום דבר. שממה רוחנית ממש. לאט לאט, בסיעתא דשמיא יסדנו בית כנסת, נפתחו מוסדות לימוד ושם שמים נישא

על שפתיים. עם כל ההתפתחות היה בולט מאד חסרונו של מקווה. הדבר הקשה מאד על חיי התושבים, שבכל פעם שנזקקו למקווה היו צריכים לנסוע שעה הלוך ושעה חזור. משראתי שזה המצב, החלטתי לבנות מקווה. איפה? בחצר הבית שלנו. מי ישלם? אנחנו. הלבנים שאתה רואה כאן סותמים את החלון שפונה לכיוון החצר, שם בנויה המקווה. במשך שלוש שנים וחצי עמלתי על בניית המקווה. רציתי שהכל יהיה מושלם ומהודר בתכלית הכשרות. בכל שלבי הבניה הזמנתי לכאן רבנים שיבדקו כי אכן הכל נעשה כהלכה, בכל דבר הלכנו לפי הדעה הכי מחמירה, ובסופו של דבר זכינו לברך על המוגמר. המקווה החלה לפעול, ואנשי הישוב החלו להקפיד הרבה יותר על קדושה וטהרה. כיון שהמקווה ממוקמת בחצר, הקפדנו מאד מאד שדלת המקווה תהיה סגורה, וילדים לא יוכלו להיכנס לשם. השמירה הייתה מעולה וברוך השם אף אחד לא ניזוק, חוץ מפעם אחת ויחידה. על הפעם הזאת אני רוצה לספר לך.

עד לבניית המקווה זכינו בתשעה בנים בחסדי השם. ציפינו מאד לבת, והנה הקב"ה שלח לנו בן עשירי. שלמה קראנו לו. מאז שהוא נולד הרגשתי אהבה גדולה לבן הזה, משהו מיוחד מעבר לאהבה רגילה של הורים. אני ואשתי היינו קשורים אליו מאד. באחת השבתות אחרי הצהריים האימא מחפשת את שלמה ל"ה שלה, והוא לא נמצא. היא קוראת לו והוא אינו עונה. היא בודקת בכל המקומות בבית ואחר כך יוצאת לחצר ומגלה את דלת המקווה פתוחה. בפנים מתברר מיד מדוע שלמה ל"ה לא ענה. הוא שכב בתוך המים. ירד למקווה ועלה השמימה.

אתה מבין מה עבר עלינו? זה הילד הכי יקר שהיה לנו. כולם יקרים, אבל אליו נקשרנו בקשר בל יתואר. הכאב על הפרידה היה קשה מנשוא. לא גמרתי לבכות עליו, על הבן האהוב שהאיר את חיי באור פלאי. אל האבל נוספה גם התמיהה הגדולה שהציקה והכאיבה לי עד עמקי נשמת.

למה? למה נגזר על שלמה ל"ה להיפטר מן העולם דווקא באופן הזה? אתה בוודאי מכיר את המעשה שמסופר בגמרא (יבמות דף קכא עמוד ב) על נחוניה שהיה חופר בורות מים לעולי רגלים, והבת שלו נפלה שם. באו והודיעו לרבי חנינא בן דוסא, והוא אמר שהוא בטוח שהיא תחיה, באמרו: דבר שהצדיק מתעסק בו, יכשל בו זרעו? ואני הרי בניתי את המקווה בשביל כלל ישראל, במסירות נפש עצומה. השקעתי את גופי ונשמתו בדבר, נתתי את כל כולי, ויתרתי על נוחות ועל ממון לתכלית אחת ויחידה, להרבות קדושה וטהרה בעם ישראל לנחת רוח לבורא עולם. איך יתכן שלבסוף כך עלתה לי? שהבן שלי יטבע דווקא במקווה הזה? זו תורה וזו שכרה?

נכנסתי לגדולי ישראל בצרפת ובארץ הקודש. כולם השתתפו בצערי מאד, הרעיפו עלי דברי ניחומים אולם אני לא התנחמתי. לילה אחד, בשעה שאני ישן מגיע אלי אדם בעל פנים מאירות עם זקן לבן, והוא אומר לי, אבא, תירגע! שאלתי אותו, מי אתה? הרי לפי מראך הנך יכול להיות סבא שלי. אמר לי היהודי הזקן: אני שלמה שלך. אספר לך מי אני. אני אחד מבעלי התוספות, נהרגתי בצרפת על קידוש ה'. עליתי לשמים ונכנסתי לכל מקום שאני רוצה. הרי הנהרג על קידוש ה' מגיע לכל מקום, זאת מלבד המעלות אשר זכיתי לקנות בעולם הזה. ככה טיילתי בעולמות העליונים ונהנית מזיו השכינה.

עד שהגעתי למקום מסוים ולא רצו להכניס אותי, אמרו לי, נכון שעלית על קידוש ה', אבל בהיכל הזה נכנס רק מי שטבל במקוה טהרה לפני הקבורה. רק נפטר כזה יכול להיכנס כאן.

אומר הבן שלמה: משום שנהרגתי על קידוש ה' קברו אותי בבגדי, בעודם מלוכלכים בדם. אמרו לי בשמים שהעצה היחידה להיכנס להיכל הגבוה הוא, הוא לחזור לעולם ולטבול במקווה טהרה.

כעת בררו, לאיזה מקווה עלי לרדת? למי תהיה את הזכות שאחד מבעלי התוספות יחיה בביתו? הלכו וחיפשו וכך עלה השם שלך, אבא יקר, אתה שמסרת את נפשך על בנית המקווה, אצלך אני איוולד.

עכשיו שכבר טבלתי במקווה אני יכול לטייל בכל העולמות בלי שום מניעה. דע לך אב יקר, היה לי קשה מאוד לרדת למטה כדי לנחם אותך, אבל משום שלושה דברים ירדתי.

דבר ראשון, משום הכרת הטוב על שגידלת אותי, ובשמים עניין הכרת הטוב הוא חשוב מאד.

דבר שני: כדי שתבין עד כמה גדול העניין של זיכוי הרבים. דבר שלישי: אנשים מסתובבים בעולם עם כל כך הרבה שאלות. רציתי לבוא לחזק את כלל ישראל, שידעו שלכל דבר יש חשבון, וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד. לפעמים הצרה הכי גדולה זה משהו הכי טוב שיכול להיות וזכות הכי גדולה. יכול להיות שכאשר תקום תאמר לעצמך 'חלומות שוא ידברון', ולכן אני נותן לך שני סימנים שהחלום אמיתי.

דבר ראשון, אזכיר לך שבהיותי בגיל שמונה חודשים הגעתי למצב של סכנת חיים עקב קריסת מערכות. הרופאים לא הצליחו להשתלט על המצב, והנה יום אחד קמתי בריא ושלם בלי שום השתדלות של רופא.

הסימן השני, תקפידו על מצות חלה ובקרוב תבורכו בבת. התעוררתי מהחלום והנה אני פוגש את הרבנית מרוגשת לגמרי, היא חלמה, ששלמה שלה הגיע ואמר לה שאם תקפיד על מצות חלה תהיה לנו בת.

כשהוא סיים את סיפורו הוא הראה על בתו בת הארבע ואמר לו, תראה זאת הבת שהגיעה אחרי תשעת הבנים.

הראיות שלא הגיעו (מקור: ס' עטרת חיים ח"ב בהקדמה, מפי בעל המעשה הרה"ח ר' חיים יעקב דייטש ז"ל. הובא בגל' קנין תורה)

"בית מסחר לעורות" הכריזו האותיות החרוטות על הפח המתנוסס מעל דלתות החנות שבעיירה ההונגרית. בפנים, ליד שולחן החנווני ישב בעל החנות אברך חסיד יר"ש בשם ר' חיים יעקב דייטש ז"ל, וניהל את החנות ביד רמה. מדי כמה רגעים סבה הדלת על צירה, קונים יהודים ולהבדיל נוכריים נכנסו פנימה ובדקו בטיב הסחורות, המוצעות למכירה. באותו היום, נכנס גוי הונגרי, בגיל העמידה, הוא בדק בעין בוחנת את העורות ומישש בכמה מהן, אך ניכר היה שלא מצא את מבוקשו. "במה אפשר לעזור לך?" פנה אליו המוכר. "יש לכם העור המיוחד לשולי הנעליים?" שאל הגוי בנימוס.

פניו של המוכר נשתנו ככרום, לשונו כמו נבלעה, והחל מגמגם, אההממ... השאלה נותרה תלויה באוויר זמן רב.

בימים כתיקונם היה משיב כמובן בחיוב על השאלה הזו, כלום ראיתם פעם סוחר שאינו חפץ למכור את הסחורה שבידיו?! אבל כעת, במצב הנוכחי, התשובה על השאלה הזו עלולה להיות עבורו ענין של חיים או מוות, ה"י.

במדינת אונגארן (הונגריה), לפני שמונים שנה. שנת ת"ש, בה התרחש סיפור דנן, הוגבלו צעדיהם של הסוחרים, במיוחד סוחרים יהודים, 'מלחמת העולם' טרם פרצה אמנם לתוככי

המדינה, אך היא כבר הורגשה בכל תחומי החיים. הממשלה ההונגרית הכבידה את עולה ואסרה על הבאת סחורות שונות, ביניהם עור מסוג מסוים המשמש לייצור סוליות נעלים. בדרכים שונות הצליח ר' חיים יעקב סוחר העורות, להביא ממדינה אחרת כמות קטנה של העור המדובר, אך המסחר בו נעשה בסודי סודות, מתחת לשולחן ובחדרי חדרים, זו הסיבה שהוא התכוון להשיב בשלילה לבקשתו של הקונה הגוי, אלא שאז החלו נשמעות מפיו זמירות שהשפיעו על נימי לבו הרחום ומצפונו של ר' חיים יעקב המוכר.

"יש לי אב זקן שסובל מכאבים ברגליו, הוא זקוק מאד לנעליים אורטופדיות חדשות, שבועות ארוכים אני מחפש עבורו את העור המיוחד הזה... אל תדאג, אני לא אגלה לאיש שרכשתי אותו בחנות הזו..." התחנן הקונה מול פניו.

ור' חיים יעקב, שלב יהודי רחום פועם בקרבו, התקשה לדחות את הלקוח. הבעת פניו והסיפור שבפיו נשמעו כאמיתיים, והוא החליט למכור לו את הסחורה.

"בוא אחרי", הורה לו ר' יעקב חיים בלחשה. הקונה והמוכר נבלעו מאחורי הפרגוד, יריעת העור המבוקשת נארזה היטב, ועברו לידיו של הקונה הגוי, כמובן תמורת תשלום נאה. גם כשהלוקח ביקש פתק 'קבלה' על הקניה לא סירב לו ר' חיים יעקב, תלש מהפנקס דף עליו התנוסס השם וציורו של החנות, רשם עליו את שם העור והמחיר ששולם עבורו.

הלוקח 'התמים' יצא מהחנות, ושם מיד פעמיו לעבר השוטרים המקומיים, שלף מתרמילו את רצועת העור וה'קבלה', שני עדים מובהקים שדי בהם כדי להפליל את ר' חיים יעקב באופן חמור, ומסר אותם לידי השוטרים. ר' חיים יעקב נפל בפח יוקשים, עיסקא זו עלתה לו ביוקר רב...

לא עברה שעה קלה, ופלוגת שוטרים הונגריים פשטה על חנותו של ר' חיים יעקב, לאחר שהפכו את החנות וזרעו בה הרס ומהומה, מצאו בתוכה יריעה של העור האסור למכירה. החנות ננעלה מיד, ובעליה קיבל 'צו התייצבות' למשפט, שייערך בעוד כיומיים בבית המשפט שבעיר בערגסאז.

מצבו של ר' חיים יעקב היה בכי רע, החוק באונגארן, במיוחד המצב השורר כעת ברחבי המדינה (כידוע שגם ההונגריים לא היו 'אוהבי ישראל' במיוחד, ולימים אף היו שותפים במישרין או בעקיפין במסע רציחת הרבבות שערכו הגרמניים בזרע עם קודש, תושבי אונגארן, ימ"ש וזכרם), במצב כזה, לא היסס החוק להטיל עונש מוות על מי שחטא בבריחה וסחר בשוק השחור.

"מול שני ראיות חזקות כאלו, אין הרבה מה לעשות" - הבהירו לו עורכי הדין, עמם התייעץ, שאלו הפילו עוד יותר את רוחו.

* * *

המשפט המהיר שנקבע לו, לא נתן לו להתכונן יתר על המידה. בדמעות רותחות נפרד ר' חיים יעקב מבני ביתו וממשפחתו האהובה, בידיעה כי יתכן וזו הפעם האחרונה שהם רואים זה את זה...

הוא עלה על רכבת מסילת הברזל, כשפניו מועדות להעיר 'ראצפערט' בה התגורר בנו של הרה"ק ה"דברי חיים" מצאנז זיע"א, הלא הוא הצדיק רבי שלום אליעזר מראצפערט זיע"א, שנודע ברחבי אונגארן כבעל מופת ואיש קדוש. ר' חיים יעקב נמנה על חשובי חסידיו של אותו צדיק, לעתים קרובות היה נוסע להסתופף בצילו.

בהגיעו לראצפערט, ביקש להיכנס בדחיפות לקודש פנימה, אך כאן הופתע לשמוע מפי הגבאי והמשמש בקודש ה"ה הרה"ח ר' צבי אלימלך דים ז"ל, כי "הרבי ציווה עלי שלא אכניס עתה לחדרו, שום אדם, יהיה מי שיהיה, בשום פנים ואופן", ומנע ממנו בגופו, בנעימות דרכו, להיכנס.

"הערש מיילעך" פנה אליו ר' חיים יעקב בתחנונים, "זהו אינו מקרה רגיל, לא באתי הנה לבקש ברכה רגילה, כפי שהורגלתי תמיד, באתי עכשיו לכאן בענין הגובל ב'פיקוח נפש ממש', הרבי בוודאי לא התכוון למקרה כזה. במילים ספורות סיפר לו ר' חיים יעקב על האסון שניתך עליו בעקבות המשפט האמור להתקיים מחר. מול טענה כזו התקשה המשמש בקודש (-משב"ק) לעמוד נגדו.

נכנס לו המשמש לחדרו של הרבי, וסיפר לו כי החסיד ר' חיים יעקב מבקש להיכנס בענין של פיקוח נפש. "וכי לא אמרתי לך שאין להכניס עתה שום אדם לכאן?! - תמה הצדיק. כל הדיבורים הללו שמע ר' חיים יעקב מבעד לחרכי הדלת, ולפלא גדול היה בעיניו שהרבי אינו מוכן לקבל אותו בשעה כה קשה וקריטית עבורו". בבקשה, הערש מיילעך", פנה אליו, "תן לי את המפתחות, ואני מוכן לחרף את נפשי ולהיכנס בכל מחיר, אין לי מה להפסיד". אבל הגבאי המסור היה נאמן על משמרתו, והבין כי יש דברים בגו, אם הרבי אמר שאין להיכנס, לא יתן בשום אופן לעבור על דברי הרבי.

בלית ברירה נשאר להמתין שם ב'חדר ההמתנה', כשכל גופו רועד ומפחד, כי פנה יום, ועוד שעה קלה הרכבת יוצאת לקליינווארדיין, ומשם לבערגסאז, מקום בית המשפט, וידע גם ידע היטב מהו פירושן של הדברים 'שלא להשתתף למשפט', דבר זה עלול להיחשב כחטא נוסף על הפשע, ואז דמו בראשו ודינו נחרץ מיד למוות רח"ל בלי שום דין ודברים, ומאיך עוברים חלקי שעות הנראים כנצחיים, ודלתו של הרבי עדיין סגורה ומסוגרת... כך, כשהוא מסתובב אנה ואנה בצעדה, עברו עליו כמה שעות מלאות פחד ורעדה, ודומה כמי שמונח עליו חרב חדה.

והנה, דלתו של הרבי נפתחה על צידה. הגבאי אץ רץ מהר לקרוא לו: "מהר והכנס, הרבי קורא לך."

בעוד נשמתו באפו, החל לגולל בפני הרבי על חרון אפו, הסיפור הקשה שנחת עליו איפוא, שלא ברצונו. עוד טרם כילה החסיד לדבר, והרבי הושיט לו ידו לשלום, באמרו: "זמן קצר, לך לחיים ולשלום, ותצליח בעז"ה, אבל מהר להרכבת האחרונה פן תתאחר." ר' חיים יעקב עודנו עומד מטושטש ומבולבל, אבל הרבי מאיץ בו: "נו, מהר לדרכך, ראה שלא להתעכב."

כולו נבוך ומבוהל, רץ על עבר הרכבת, ונכנס-נדחף ברגע האחרון לפני סגירת הדלתות, אחרי שכבר השמיעה את צפירתה האחרונה בטרם יוצאת לדרכה. הרכבת הייתה עמוסה בנוסעים, אף מקום פנוי לא נראה לו, אחרי חיפוש רב מצא מקום פנוי באחד הקרונות.

לאחר כמה רגעים שנרגע מריצתו, ונשימותיו הקצרים הסתדרו, הבחין כי הגוי היושב לצדו מוכר לו מהיכן שהוא, כעבור חילופי דיבורים קצרים נודע לו כי הוא בן עירו. "לאיזו מטרה אתה נוסע לבערגסאז?" מצא את עצמו ר' חיים יעקב שואל את הגוי היושב לצדו, לפי תומו.

"נשלחתי להעביר חבילה מאת שוטרי העיר, אל עבר 'בית המשפט' שבבערגסאז", השיב הגוי בנימוס. ר' חיים יעקב חטף מבט קל על חבילתו שבידו, ולגודל החרדה... קפא דמו בעורקיו... כאשר ראה והבחין בטביעת עינו, שבתוך השק מונחות: יריעת העור שהוא מכר שלא כדת לאותו איש בלייעל, שהפיל אותו בפח, ומן הצד אף מתנוסס פתק ה'קבלה' של המכירה...

צמרמורת אחזה בכל גופו, בבת אחת החל להבין את כל מה שאירע לו ביממה האחרונה, את סירובו המפליא של הרבי שלא להיכנס אליו, כדי לעכבו עד צאתה של הרכבת האחרונה, ומן השמים נשלח להתיישב ליד השליח המעביר את הראיות להאשימו בעונש הכבד.

בכוחות לא לו, השתדל להסתיר משכינו הגוי את חרדתו, והמשיך לנהל עמו השיחה בידידות, ולנצל את ה'ידידות' כדי לרכוש את אמונו ולשלוף ממנו בדרכים שונות את החומר 'היקר' הזה.

לאחר שעת נסיעה מראצפערט, הגיעה הרכבת לקליינווארדיין, שם ירדו שניהם בין הנוסעים הרבים, המחכים על הרכבת הבאה שתוביל אותם לבערגסאז. תוך כדי שיחתו עם הגוי, משך אותו לתוך בית-המרזח ["קרעטשמע"] הסמוך, לנוח קצת מטורח הדרך ולהחיות עצמותיהם היבשות בכמה כוסות משקה חריף המחמם ומחיה העצמות בקור הנורא.

בית המזיגה התנהלה על ידי ידידו של ר' חיים יעקב, יהודי יקר בשם ר' יעקב שווארץ, וכאן מצא ר' חיים יעקב מקום מתאים לסיים העניין בכי טוב... מיד לקח את ר' יעקב בעל הפונדק לחדר צדדי, וסיפר לו בקצרה על השתלשלות העניינים עד כה, וגילה לו שהגוי הזה הוא לא אחר מזה שנשלח להעביר את החומר הקשה נגדו, ור' יעקב התפעל מעיניו הפתוחות של הרבי.

ר' יעקב שווארץ, היה יהודי פיקח, וידע מיד את אשר עליו לעשות, "כיבד" את הגוי בכוס משקה חריף מיוחד במינו. "תביא לנו בקבוק שלם" ביקש ר' חיים יעקב בנדיבות לבו... והמשיך 'לכבד' את 'ידידו החדש' בכוס נוסף, עד שחטפתו שינה עמוקה, והוא נרדם על השולחן, כשנחירות אפיו נשמעו בכל הבית...

לרגע הזה חיכה ר' חיים יעקב. מיד ניגש בעל הפונדק אליו, המתחיל במצווה אומרים לו גמור, לקח את החבילה שנפלה מידי, וגנזה היטב בתוך עמקי האדמה... בשעת בוקר הגיע ר' חיים יעקב לבית המשפט בבערגסאז, כחצי שעה לפני פתיחת משפטו. בשעה היעודה נכנס השופט, והמשפט החל.

התובע מטעם המדינה הטיח בפניו את ההאשמות הכבדות, כשאינו חוסך במלות גנאי לתאר את חומרת מעשיו, בפרט כשמדובר ביהודי... "אני דורש להטיל על הנאשם עונש מוות", קרא, "מסחר בלתי חוקי כמוהו כמרד בשלטון החוק, ויש למצות עמו הדין במלוא חומרתו."

"אני כופר בכל ההאשמות שהוטלו עלי", השיב הנאשם בעוז, "לא היה ולא נברא, אני מעולם לא מכרתי לאיש עור האסור על פי חוק."

"השתק פיק, יהודי", הכריז השופט בזעם, "עוד כרבע שעה יגיעו לכאן שני ראיות המוכיחות כמאה עדים על מעשיך, יש תחת ידינו גם הסחורה האסורה שמכרת, וגם ה'קבלה' שנמסר לידי הקונה, לא נעלם דבר."

"לא יתכן", הכריז הנאשם. "מעולם לא הייתה 'קבלה' כזו, הכל בלבול גמור, אין שום כתב-יד כזה היוצא מתחת ידי, ואם יש - מזויף הוא מעיקרו."

הדיון בבית המשפט נמשך. התובע המשיך לשפוך אש וגפרית על ראשו של הנאשם, והוא מצדו עומד בשלוות הנפש ומכחיש את הסיפור כולו. מדי פעם הביט השופט במורה-השעות, וראה שכבר עברה יותר משעה תמימה, ובינתיים אין שום ראיות נגדו. "השליח כבר בדרך, בעוד כמה דקות יגיעו הראיות", ניסה התובע המיוזע למשוך את הזמן.

מרגע לרגע הלכה ונתקצרה רוחו של השופט. "אם עד השעה אחת-עשרה לא יגיעו הראיות, אני מזכה את הנאשם מכל אשמה", קרא באופן ברור באולם המשפטים, מול התובע הזועם שלא ידע את נפשו.

הראיות, כמובן, לא הגיעו, וכשהשעה דפקה על 11:00, הכריז השופט מיד שהוא נקי מכל אשמה, ויצא זכאי בדינו.

השכר (מגיד מישרים הג"ר שלום מאיר וולך - גל' וקראת לשבת עונג)

לפני כמאתיים שנה נפטר בווינה השר רבי שמשון ורטהיימר ז"ל, בנקאי אמיד, תומך תורה ומפעלי חסד. זמן קצר לאחר מכן סח הצדיק הקדוש רבי חיים מצאנז זצ"ל לחסידיו: בואו ואספר לכם מה אירע בדינו של השר היהודי מווינה.

תמהו, והצדיק פתח וסיפר: כשעלה למרום, נתבקש למסור דין וחשבון. אמר: "סדר יומי קבוע היה. בבוקר קמתי והלכתי לתפילה, ושבתני לביתי לארוחת בוקר. אחריה שתיני קפה, עישנתי סיגר, ועברתי על העיתונים. אדם במעמדי חייב להיות מעודכן. ברכתני על מזוני והלכתי לבנק עד לצהריים. שבתני לביתי לארוחת צהריים, אכלתי וברכתי והלכתי לנוח. כשקמתי, הגיעו גבאי הצדקה ונציגי הישיבות, שטחו את בקשותיהם וקיבלו את תרומתי. לאחר מכן עליתי לבית הכנסת לתפילת מנחה, שיעור תורה ותפילת ערבית. לאחר התפילה היה לי שיעור נוסף, ארוחת ערב ומשחק שחמט, להפיג את מתיחות היממה. קריאת שמע שעל המיטה ושינה. זהו, כזה היה סדר יומי".

שמע בית הדין, והחליט: "גן עדן!"

באו שני מלאכים צחורים להוליכו למקומו, ואחריו התייצב לדין חברו, אף הוא בנקאי, שנפטר באותו היום. מתחילה פחד ורעד מהדין הנורא, כי לא שמר תורה ומצוות. אבל מששמע את דברי קודמו, נרגע. כשהתבקש למסור דין וחשבון, הצהיר: "סדר יומי אף הוא קבוע היה, כמעט כסדר יומו של קודמי. ניתן לומר שהיה זהה בשלושת רבעי היממה: גם אני קמתי משנתי. אמנם לא הלכתי לבית הכנסת, אבל אכלתי ארוחת בוקר וקינחתי בספל קפה וסיגר. כמוהו. אמנם לא ברכתני, אבל הלכתי לבנק וחזרתי לארוחת הצהריים. כמוהו. ושוב, לא ברכתני אחריה אבל נחתי מנוחת צהריים. כמוהו. לא קיבלתי דורשי תרומות אלא הלכתי למשחק חברתי - אבל חזרתי כמוהו לארוחת הערב, ולאחר משחק שחמט שכבתי לישון". לא תורה, לא תפילה, לא חסד, לא החזקת תורה, ובית הדין פסק: "גיהנם".

התקומם הלה, וחקר: "גן העדן שפסקתם לחברי - על התפילה והלימוד והחסד בלבד נפסק?! אמרו לו: "לא, הוא קיבל שכר על עשרים וארבע שעות ביממה!"

טען הלה: "והלא עשרים שעות היו זהות, לי ולו - מדוע לא אקבל תמורתן שכר?! ענוהו: "משל למה הדבר דומה? לסוחר הקונה תבואה מן האיכר, שקי תבואה המעורבת במוץ ותבן ואף צרורות עפר. כך בוחר האיכר למכרה, ומקבל עבורה את מחירה. אך אם יבוא אדם ויבקש למכור את המוץ לבדו ולקבל עבורו את מחצית המחיר - הלא ילעגו לו..."

והסבירו: "הוא הדין בענייננו: כשם שיש שותפות יששכר וזבולון, לומד התורה עם הסוחר התומך בו ומאפשר את לימודו, כך יכול אדם להיות "יששכר וזבולון" כאחד, כאשר הוא עובד ועמל לפרנסתו כדי שיוכל לנהל אורח חיים יהודי, לחנך את ילדיו בחינוך תורני, להקדיש עיתים לתורה וליטול חלק במעשי חסד - אדם כזה הופך גם את שעות עבודתו ואף את שעות מנוחתו למכשירי מצוה ומקבל אף עליהם שכר, כי הם המאפשרים לו להתפלל ביישוב הדעת וללמוד תורת ה', לחנך בניו ולנהל ביתו בדרך ה'. אבל עבודה ומנוחה בלבד, בלא שיהיו מכשיר לרוחניות ולמצוות, אינם נושאים שכר!"

סיפור נפלא הוא, וליקחו כה נוקב ומחייב. ורמוז הוא בתורה, בתחילת פרשתנו: "וזה מעשה המנורה מקשה זהב, עד ירכה עד פירחה מיקשה היא, כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה את המנורה".

והסביר רבינו ה"חפץ חיים" זצ"ל: המנורה הטהורה רומזת לתורה, "תורה אור". השמן הזך רומז לחכמה, הבזיכים, הפיתוחים הכפתורים והפרחים רומזים לפרטי הדינים, הכל "כמראה אשר הראה ה' את משה", הכל ניתן למשה מסיני. אך הנה דבר חידוש: גם "ירכה",

הכן המעמיד, הרומז לפרנסה המאפשרת את לימוד התורה - גם היא מיקשה אחת, חטיבה אחת עם המנורה עצמה, וגם היא זהב טהור! כי כאשר מטרתה להיות בסיס וכן לתורה הקדושה - נוטלים גם עבודה שזכר!

התאומים (טיב הקהילה)

בביתו של אחד האברכים החשובים, יהודי תלמיד חכם וירא א-לקים, נולדו למזל טוב "תאומים", שני בנים בריאים ושלמים, הודות השם יתברך!

שני האחים התאומים גדלו יחדיו בנעימות ובאהבה, וצעדו יחד לכל מקום, כטבעם של תאומים המקיימים בנפשם את מאמר הכתוב (תהילים קלג, א) "הנה מה טוב ומה נעים, שבת אחים גם יחד!"

יחדיו צעדו השניים כתינוקות אל הגן, ואל כיתת המכינה... ויחדיו המשיכו משם אל כיתה א' וב' וכו'.

אמנם היו התאומים דגן זהים ושווים במראה ובקומה, כטבעם של תאומים זהים, שלאדם מן החוץ קשה אפילו להבדיל ביניהם... – אך גם בין 'תאומים זהים' ישנם הבדלים יסודיים, כל נשמה ונשמה לפי עולמה! האימא המסורה והאב הדגול כמו שאר בני המשפחה הכירו היטב את התאומים החמודים הללו, וגם את ההבדלים והחילוקים שביניהם...

אחד ההבדלים הגדולים היה ברמת הכישרונות, בעוד שאחד מהם היה מוכשר ומוצלח ביותר, בעל תפיסה והבנה מהירה בכל דבר. היה אחיו התאום חלש בלימודים, הוא לא הבין את החומר הנלמד, והתקשה מאוד בתלמודו.

ככל שגדלו התאומים והתפתחו כן נעשו הבדלי הכישרונות שביניהם בולטים יותר, ומשהגיעו לכיתות הגבוהות כבר נהפך האח החלש לבעיה רצינית, ירחם ה'!

האב החשוב הוזמן כמה פעמים לשיחות הבהרה בתלמוד תורה, בניסיון לטכס עצה עבור התאום השני הלא יוצלח... ההורים וגם המחנכים השקיעו רבות בלד זה, וניסו בדרכים שונות להעלותו אל דרך המלך, הוא עבר 'תהליך' ארוך ומייגע לסיוע בהפרעות קשב וריכוז, ושאר סוגי טיפולים שונים ומשונים... – אך כל אלו לא הועילו מספיק בכדי להעלות את הנער אל דרך המלך!

והנה כעבור תקופה של כמה שנים מלאות יגיעה וסבל, לפתע נהפך לבבו ומוחו של הילד לטובה! ללא שום הסבר מובן החל פתאום הנער ללמוד בחשק גדול, ולהבין יותר בנקל את חוק לימודיו! ובזמן קצר השלים את הפער, השתווה אל אחיו המוצלח, ונעשה לאחד מן הטובים והמצוינים שבכיתתו.

מנהל התלמוד תורה, איש חינוך מומחה ומנוסה זה רבות בשנים, היה מלא פליאה והשתוממות למראה המהפך הגדול, שקרה בבת אחת בלא שום סיבה ניכרת לעין. מניסיונו העשיר הבין, שאין תוצאה ללא השקעה... ולא יתכן הישג עצום שכזה אם לא שעמלו בונו בו... ורצה מאוד לדעת ולהבין כיצד קרה הדבר, ומה חולל מהפכה אדירה שכזו בנפש הנער?

בשיחות שניהל עם האב לאחר השינוי, שמח לשבח בפניו את בניו המוצלחים, ואת המהפך הגדול שהראה האח השני בהצלחתו הגדולה בתורה. ורק שאל את האב וביקש לדעת, כיצד התחוללה המהפכה?

מתחילה התחמק האב בתירוצים ואמתלות שונות, ולא רצה לתת תשובה ברורה בדבר. – אך המנהל החשוב הפציר בו מאוד, באומרו שבמקרים שכאלה שמוחו של הילד חלוש בטבעו, כישרונותיו גרועים ותפיסתו והבנתו איטית וקשה, הרי זה כמעט בלתי אפשרי להפכו בפתאומיות שכזו לנער מוצלח מן השורה הראשונה? ואם אין זה 'מופת' על טבעי,

יש כאן כנראה איזו 'המצאה' של עצה מחודשת לסיוע לתלמידים המתקשים בתלמודם. והרי תהיה זו מצוה גדולה מצדו לגלות את השיטה בפני המנהל, כדי שיוכלו תלמידים נוספים ליהנות ממנה!?

לאחר כמה חיכוכים החליט האב, שאם אכן יביא הדבר תועלת מוכן הוא לגלות ולחשוף את סיבת המהפכה!

"אין כאן שום פתרון מחודש, ובוודאי שלא שיטה חדשה"... פתח האב וסיפר, אלא שמצבו ומעמדו החלש של בני בלימודיו כאבו מאוד לי ולזוגתי, אם הבנים, הפער העצום שבין התאומים שגדל והתפתח הכאיב לנו וציער אותנו מאוד!

והנה ראיתי ב"משנה ברורה" בהלכות ברכת התורה (סימן מז ס"ק י), שכתב רבינו הגדול מרן החפץ חיים זצוק"ל, וזל"ק היקר מפז: "ותמיד תהיה תפילת האב והאם שגורה בפייהם, להתפלל על בניהם, שיהיו לומדי תורה וצדיקים, ובעלי מידות טובות. ויכווין מאוד בברכת אהבה רבה, ובברכת התורה, בשעה שאומרים 'ונהיה אנחנו וצאצאינו', וכן כשאומר ב"ובא לציון, למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה" עכ"ל"ט.

לפיכך התחלתי אני וביתי להשתדל בקיום הך הלכתא כראוי, להרבות תפילות ותחנונים מקרב ליבנו הכואב, לפני השם יתברך השותף השלישי שעיימנו ביצירתו וגידולו של הילד, כדמפורש בש"ס (נדה לא, א) שלשה שותפין באדם, הקב"ה אביו ואמו עי"ש. שיפתח את לבו ומוחו של בננו המחונו בלימוד התורה, ושיתגבר בנקל על כל הקשיים.

עשיתי לי זמן וסדר קבוע מדי בוקר, להאריך בברכות התורה, סיפר האב, והנני עומד בכל יום על משמר התפילה והתחינה הזו, ושופך את לבי וצקון לחשי לפני אבינו מלכנו, שהוא כל יכול, לסייע ביד בננו האהוב בלימודיו. והנה התוצאות מדברות בפנינו!

זו היא אפוא העצה היעוצה, שהחזקנו בה היטב! תפילת אבות ואימהות על הבנים, שילכו בדרכי ישרים וטובים, ויצליחו ויגדלו בתלמוד תורתם!

ואכן בתוך מספר שנים גדלו הנערים התאומים הללו לשם ולתפארת, ונעשו שניהם לתלמידי חכמים מופלגים, עולים ומתעלים בדבקות התורה הקדושה, ומהלכים בדרכי ישרים וטובים, כראוי וכיאות ללומדי התורה, אשר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום! תקחו נא מוסר השכל עצום לעצמכם, כמה עלינו להתפלל ולהתפלל מקרב לב, ולשפוך דמעות כמים, להצלחת ילדינו בתורה ובקדושה!

בפרט בדור זה מלא קשיים ומהמורות, ניסיונות ופיתויים קשים האורבים בכל צעד ללב הנוער. וזקוקים אנו להרבה רחמי שמים וסייעתא דשמיא, לשמירת הבנים והבנות בקדושה ובטהרה! ולהצלחתם בהתעלות בתורה ויראת שמים, ובמידות טובות וישרות, אמן .